

Rīgā

Nr.220321/01-id

Dokumenta parakstīšanas datums ir pēdējā pievienotā droša elektroniskā paraksta un tā laika zīmoga datums

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai
sprk@sprk.gov.lv

Par grozījumiem Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos

AS "AJ Power Gas" (turpmāk – AJPG) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2022. gada 10. marta konsultāciju dokumentu par grozījumiem Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos (turpmāk – Grozījumi). AJPG ar atzinību novērtē Regulatora un uzglabāšanas sistēmas operatora aktīvo un koordinēto rīcību, lai veicinātu dabasgāzes piegāžu drošību situācijā, kad strauji pieauguši ģeopolitiskie riski.

Savā ikdienā AJPG kā dabasgāzes tirgotājs, kas nodarbojas ar dabasgāzes tirdzniecību vairāku pašvaldību, t.sk., Rīgas, komunālo pakalpojumu sniedzējiem, bieži novēro siltumenerģijas pieprasījuma un ar to saistīta dabasgāzes patēriņa straujas izmaiņas. Nereti tās veidojas straujas atmosfēras temperatūras un citu klimatisko apstākļu maiņas rezultātā tekošās gāzes dienas ietvaros un ir praktiski neparedzamas, kā tas ir arī tehnisku kļūmju rezultātā, kad kāda ģenerācijas avota atslēguma dēļ dabasgāzes patēriņš krit vai, tieši pretēji, pieaug, aizstājot avarējušo staciju, kas par enerģijas avotu izmanto, piemēram, biomasu.

Iespēja reaģēt uz iepriekš neparedzētu patēriņa kritumu ir būtiska ne vien (i) dabasgāzes pārvades uz uzglabāšanas sistēmas lietotājiem, jo ļauj izpildīt dabasgāzes pārvades sistēmas noteikumos noteikto sistēmas lietotāju pienākumu "nodrošināt, lai ievades pārvades sistēmā atbilstu izvadēm no pārvades sistēmas" jeb balansa pienākumu, (ii) sistēmu operatoriem, kuru pienākums ir nodrošināt sistēmu stabilu un drošu darbību, bet arī (iii) dabasgāzes patērētājiem, kuru maksā par dabasgāzi tiek iekļautas visas izmaksas, kas rodas dabasgāzes piegādes ķēdē, t.sk. balansēšanas izmaksas. Diemžēl spēkā esošā Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumu (turpmāk – Noteikumi) redakcija paredz, ka šāda iespēja sistēmas lietotājiem tiks pamatīgi ierobežota no 2022. gada 1. maija, kad sāks piemērot Noteikumu 33.¹ punktu.

Kaut arī minētā Noteikumu punkta mērķis, kas ir novērst apzinātu liekas uzglabāšanas sistēmas ieejas vai izejas jaudas rezervāciju ar mērķi to vēlāk samazināt, tādejādi apdraudot sistēmas stabilitāti un citu lietotāju iespējas sistēmu izmantot, ir vērtējams pozitīvi, tā sasniegšanai izvēlēta metode ir pārāk skarba un pārāk ierobežo sistēmas lietotāju iespējas reaģēt uz iepriekš neparedzamām patēriņa izmaiņām. Tāpēc AJPG aicina Regulatoru pārskatīt šo normu, kuras noteiktie ierobežojumi, ņemot vērā ģeopolitiskās situācijas un ar to saistīto energoresursu un balansējošās dabasgāzes cenu

un balansēšanas izmaksu kāpumu, atstās ievērojamas negatīvas sekas uz gan dabasgāzes, gan siltumenerģijas lietotāju izmaksām. Viena no iespējām, kā to darīt, ir paredzēt noteiktu, nelielu *tolerances* intervālu, kurā uzglabāšanas sistēmas lietotāji var koriģēt tirdzniecības paziņojumos norādīto apjomu.

Līdzīga sistēma šobrīd tiek pielietota arī apvienotās Igaunijas-Latvijas un Somijas balansēšanas zonu starpsavienojumā *Balticconnector*, kur, lai novērstu apzinātu lieku pārvades sistēmas jaudu rezervāciju, tiek piemērota tās nepilnīgas izmantošanas maksa (*underutilization fee*) lietotājiem, kas vēlas renominēt piešķirto ikstundas apjomu par vairāk nekā 50 000 kWh/stundā. Tādejādi tiek novērsta apzināta lieku pārvades sistēmas jaudu rezervācija, tajā pašā laikā saglabājot nelielu intervālu jeb *toleranci*, kurā sistēmas lietotāji var pielāgot savu portfeli plūsmas un izvairīties no nebalansa, veicinot sistēmas stabilitāti un novēršot papildus izmaksas enerģijas galalietotājiem.

Lai nodrošinātu augstāk minēto mērķu sasniegšanu, AJPG aicina Regulatoru papildināt Grozījumu 1. punktu ar jaunu apakšpunktu šādā vai līdzīga satura redakcijā:
"1.2. izteikt 33.¹punktu šādā redakcijā:

33.¹ Sistēmas lietotājs var koriģēt tirdzniecības paziņojumā norādīto dabasgāzes daudzumu novietošanai vai izņemšanai no krātuves, iesniedzot jaunu tirdzniecības paziņojumu ne vēlāk kā 30 minūtes līdz gāzes dienas beigām, par apjomu, kas nepārsniedz 50 000 kWh/stundā. Par apjomu, kas pārsniedz 50 000 kWh/stundā, Sistēmas lietotājs, iesniedzot jaunu tirdzniecības paziņojumu ne vēlāk kā 30 minūtes līdz gāzes dienas beigām, gāzes dienas laikā var koriģēt tirdzniecības paziņojumā norādīto dabasgāzes daudzumu novietošanai vai izņemšanai no krātuves atlikušajām gāzes dienas stundām, kas sākas no stundas, kuras laikā tiek iesniegts jaunais tirdzniecības paziņojums. Sistēmas lietotāja jaunajā tirdzniecības paziņojumā norādīto dabasgāzes daudzumu novietošanai vai izņemšanai no krātuves sadala vienmērīgi pa atlikušajām stundām, ievērojot iepriekšējās stundās krātuvē novietoto vai izņemto dabasgāzes daudzumu. Sistēmas operators jauno tirdzniecības paziņojumu noraida, ja ar jauno tirdzniecības paziņojumu dabasgāzes daudzums tiek palielināts un tas pārsniedz dabasgāzes daudzumu, ko var novietot vai izņemt no krātuves gāzes dienas atlikušajās stundās, vai ja ar jauno tirdzniecības paziņojumu dabasgāzes daudzums tiek samazināts un tas ir mazāks par atbilstoši tirdzniecības paziņojumam iepriekšējās stundās krātuvē novietoto vai izņemto dabasgāzes daudzumu."

Ar cieņu,

AS "AJ Power Gas"
Valdes loceklis

Roberts Samtiņš

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU